

האם לצאת למרד בגטו?

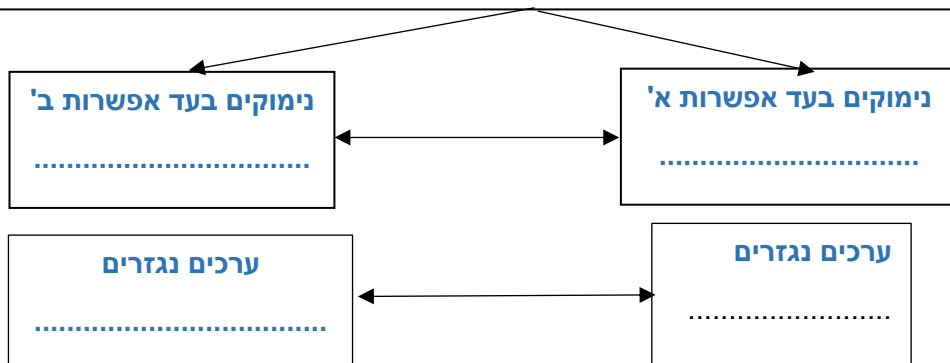
הדילמה של מרדכי טננבאם בגיטו ביאליסטוק - 1943

פעילות לתלמידים

רקע. ב- 31 בינואר 1943 נועדו אפרים ברש (ראש היודנראט בגטו ביאליסטוק) ו**מרדכי טננבאם** (ראש המחתרת בגטו) לפגישה דרמטית, שבה הודיע ראש היודנראט לראש המחתרת כי פני הגרמנים ל**אקציה** חלקית.

"ברש מוסר לי: הם דרשו 17,600 יהודים. אחרי כן הקטינו את המספר. דורשים עתה שלושה טרנספורטים. כל טרנספורט 2,100 איש. ילכו לפי רשימות וייקחו את המובטלים מעבודה. הבטיחו שאת עובדי החרושת והיודנראט לא יגעו. [...] שאלתי אותו אם שיקרו לו כבר פעם באופן פתוח וציני. ענה שעד עכשיו – לא". (עדות של מרדכי טננבאם)

הדילמה: האם לפתוח במרד, אשר יסכן את קיומם של רוב יהודי הגטו שלא היו מיועדים לגירוש מייד, או שמא מוטב להבליג ולעמוד מנגד בזמן גירוש היהודים מהגטו?

השאלות

- מה הייתם מיעצים לטננבאם לעשות?
- מה הייתם עושים במקומו?

דיון בכיתה

סוף הסיפור. ב- 4 בפברואר בערב, שעות אחדות לפני התחלת האקציה כונסה ישיבה, שבה אמורה הייתה ליפול החלטה. בישיבה אמר טננבאם את הדברים הבאים:

באם האקציה תהיה בקנה המידה הנ"ל – אנחנו לא מגיבים. הננו מביאים קורבן את 6,300 היהודים, כדי להציל את 35,000 היהודים הנשארים (הסיטואציה בחזית היא כזאת, שמפנה רדיקלי יכול לבוא בכל יום). (אבל) באם הם ירצו להרחיב את האקציה: באם בשעת האקציה הם יכריחו אותנו ע"י התנהגותם לצאת לרחוב, או באם הרחוב יקום ויתגונן באופן ספונטני, נאלץ לצאת ולקחת את היוזמה לידנו.

המרד בגטו ביאליסטוק פרצה ב- 16 באוגוסט 1943.

המקור

טננבאם, מ' () דפים מן הדליקה, ת"א: הקבה"מ.